

Ten eerste

Veel mensen hebben een heilig ontzag voor de wetenschap, beoefend door knappe koppen die, wellicht wat excentriek en niet helemaal van deze wereld, duistere dingen doen in rommelige laboratoria. Tegelijkertijd staat dezelfde brave burger niet zelden zeer wantrouwend tegenover de vruchten van die wetenschap: hij laat zich door een professor Sickbok beslist geen oor aannaaien, en in de *brave new world* van dr. Frankenstein wil hij volstrekt niet leven. Sterker nog: een ongemotiveerde, maar hevige schrik slaat hem om het hart bij het besef dat de appel en het ei, de knollen en citroenen, in de winkel om de hoek, wel eens produkten zouden kunnen zijn van verfoeid biotechnologisch gemanipuleer in voornoemde laboratoria. Dociele eerbied en onberedeneerde angst zijn, zeker als ze in mengvorm voorkomen, slechte raadgevers. Ze leiden tot vluchtiging en paniek, tot lijdzame gelatenheid, en zelden tot een adequate reactie: de vorming, op basis van de feiten, van een uitgebalanceerd oordeel bijvoorbeeld, dat vervolgens in het koor der meningen gehoord kan worden. Minstens twee van de artikelen in dit nummer zijn aan dat thema gerelateerd. In het artikel over biotechnologie luidt de centrale vraag, hoe de publieke gelatenheid in het debat over de voors en tegens van de jongste biotechnologische mogelijkheden, te verklaren valt. En in het omslagverhaal wordt geciteerd uit de verzwegen conclusies uit een onderzoek waarin onder meer de basiskennis op wetenschappelijk en technologisch gebied, van de gemiddelde Europeaan onder de loep is genomen. Die kennis, zo blijkt, schiet danig tekort. En de mening van de doorsnee-Europeaan over de beoefening van wetenschap en techniek binnen de eigen Gemeenschap, is, zo hij er al een heeft, onthutsend negatief. Een elitaire kwestie? Geenszins. Dat is te zeggen: net zo weinig elitair als het lezen van deze aflevering van VU-Magazine.

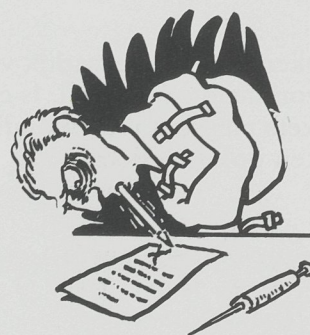
Gert J. Peelen

U I T G

Om bestwil

Een contract sluit je meestal af om jezelf te beschermen tegen een ander; degene waarmee je die overeenkomst aangaat heeft hetzelfde doel. De huiseigenaar kan zijn huurder niet zomaar de toegang tot de woning onzeggen wanneer de laatste een huurcontract kan overleggen. En een samenlevingscontract voorkomt dat na vertrek van partnerlief de ander onbezoldigd achterblijft. Een zelfbindingscontract voor psychiatrisch patiënten - waarvoor Ron Berghmans in zijn proefschrift 'Om bestwil. Paternalisme in de psychiatrie' pleit - beoogt net even wat anders. Het is geen waarborg gericht tegen de eventuele willekeur van de ander, maar beschermt je juist tegen jezelf. Manisch depressieven bijvoorbeeld, dreigen in de Nederlandse wetgeving tussen de wal en het schip te raken. De wet bepaalt dat een psychiatrisch patiënt alleen onder dwang behandeld kan worden wanneer sprake is van ernstig gevaar voor zichzelf of anderen en van een verminderd of verstoord besluitvormingsvermogen. Deze juridische criteria gaan niet op als de patiënt periodiek psychisch ontregeld is. En dus is ingrijpen niet gerechtvaardigd. Om toch adequate hulp te kunnen bieden, is het zelfbindingscontract wellicht een oplossing. Hiermee gaat de patiënt met zijn psychiater vrijwillig de overeenkomst aan dat, mocht de betrokkene in de toekomst niet meer voor zichzelf kunnen beslissen, de hulpverlener mag ingrijpen ook als zijn hulp dan wordt geweigerd. Aan de afspraak zijn wel enkele voorwaarden verbonden. Zo moet de geesteszieke als hij het contract opstelt of ondertekent, geen psychiatrische symptomen vertonen,

vertrouwen hebben in zijn psychiater en mag hij niet worden gedwongen, aangespoord of gemanipuleerd. Volgens Berghmans - zelf patiëntenvertrouwenspersoon - mag dankbaarheid achteraf geen rechtvaardiging voor ingrijpen vormen. De gedachte dat psychiatrisch patiënten later dankbaar zullen zijn voor medische handelen, zoals gedwongen opname, kan in de praktijk als *selffulfilling prophecy* werken. Interventies worden vaak vergoelijkt omdat zij om bestwil geschieden. Dat argument schiet in de hulpverlening echter tekort, concludeert Berghmans. "De term bestwil lijkt te suggereren dat we

voor de patiënt het beste willen, en dat het mogelijk is de beste handelingsoptie vast te stellen. In de praktijk gaat het helaas veelal om de minst slechte". Met het zelfbindingscontract zorgt de patiënt er in ieder geval zelf voor niet van hulp verstoken te blijven wanneer hij deze dringend heeft.

(PASCALLE CAPETTI)

Moedertaal

Hoe vergroot je de kansen op maatschappelijk succes van kinderen uit minderheidsgroepen? De een zegt dat allochtone kinderen precies dezelfde dingen moeten doen en leren als autochtone kinderen in gemengde groepen. De ander is voor zuilvorming, een beschermde om-